PANSELUŢA - proza erotica

de Sergiu Somesan

din volumul « Sapte flori erotice», sub tipar la editura Vremea

email
sergiu_somesan @yahoo.com

„După cum spuneau vechii greci, încă de acum două mii de ani, nu gladiatorii, histrionii şi curtezanele vor rămâne în amintirea oamenilor peste veacuri, ci poeţii, gânditorii şi filozofii. Şi totuşi, dacă privim în jurul nostru vedem că tentaţia clipei este atât de mare, încât nimeni nu pare să dorească a-i rămâne numele în amintirea urmaşilor. Toată lumea vrea să trăiască clipa! Luaţi la întâmplare câţiva tineri pe stradă şi întrebaţi-i ce aspiraţii au. Cei mai mulţi ar dori să devină fotbalişti, cântăreţi – eventual de manele –, iar fetele, toate fără nici o excepţie, modele! Incultura, sub forma ei cea mai agresivă, nu numai că năvăleşte violent, clipă de clipă, în viaţa noastră, dar mai este şi zgomotoasă, atractivă şi viu colorată."

Vocea prezentatorului se auzea înfundat din cauza apei care îmi intrase în urechi, dar fără îndoială că avea dreptate. Cum dreptate aveam şi eu să nu îmi placă să mă scol ora şase dimineaţa, după ce ani de-a rândul m-am sculat la şapte. Era ideea noului director, numit săptămâna trecută în funcţie: „Chiar dacă suntem un institut de cercetări, nu văd nici un motiv să ne apucăm de lucru la nouă, ca boierii. De luni, toată lumea la ora şapte să înceapă munca! Portar, cercetător şi femeie de serviciu."

„ Că parcă fug cartofii dacă veneam la nouă ca până acum", mormăise în surdină Tache, un coleg ceva mai rău de gură dar asta a fost tot.

La urma urmei, nu era o diferenţă aşa de mare, dar ora lipsă de somn părea să îmi dea peste cap toate micile obişnuinţe. Timpii dintre făcutul cafelei şi bărbierit nu s-au mai sincronizat şi jumătate din cafea s-a scurs pe aragaz. Am băut-o, atâta câtă mi-a mai rămas, în faţa televizorului, butonând telecomanda, încercând să aflu cum va fi vremea şi ascultând în loc de asta un fragment dintr-o altă emisiune culturală.

„Dezvrăjirea lumii, desacralizarea ei, pierderea legăturii cu miturile esenţiale ale omenirii duc, în fond, la îndepărtarea omului de esenţa sa; la mecanizarea şi automatizarea fiinţei umane până la pierderea identităţii şi a legăturii cu transcedentalul. Priviţi la cei din jur când sunteţi într-un tramvai şi treceţi pe lângă o biserică: mâna celor de lângă voi mimează mecanic un gest care de multă vreme pentru ei nu mai înseamnă nimic. În ochii lor nu vezi nici o lumină, în sufletul lor nu simţi nici o tresărire: au plătit obolul de cruci pe ziua în curs, aşa că pot să îşi vadă mai departe de viaţa lipsită de ţeluri, simplă înşiruire nesfârşită de sterotipisme dinamice...”

Moderatorul vorbea interesant, dar cafeaua, multă-puţină câtă fusese, se sfârşise, aşa am terminat în fugă îmbrăcatul şi m-am repezit pe scări în jos să prind tramvaiul de şase şi un sfert. De la chioşcul de ziare am cumpărat în ultimul moment „Viaţa culturală”, cu gândul să am de citit în tramvai. Aveam de mers şapte staţii, cam o jumătate de oră de mers, tocmai până în partea cealaltă a oraşului, aproape în câmp, destul de departe, dar nu era să pună Institutul Cartofului în centrul Braşovului cu asta până şi Tache cel rău de gură era de acord.

Nu am găsit în tot tramvaiul decât un singur loc. Era în spatele cabinei vatmanului şi, cum toate celelalte scaune erau aşezate cu faţa spre mine, aveam strania impresie că sunt dirijorul unui cor muncitoresc. Asta pentru că toate locurile erau ocupate de muncitori, unii chiar în salopete, care mă priveau întunecaţi. Din difuzorul aflat deasupra lui se auzea un tânguit de manele, dar am încercat să nu îl bag în seamă, cum am încercat să nu bag în seamă nici discuţiile reluate imediat ce tramvaiul porni. Era luni şi se vedea că unii se desprindeau greu de obiceiurile week-end-ului prelungit, pentru că o sticlă începu să fie purtată din mână în mână. Am deschis ostentativ „Viaţa culturală”, pregătit să mă refugiez în lectură următoarea jumătate de oră. Mai întâi am citit la poşta redacţiei obişnuitul: „ Deocamdată nu. Mai încercaţi”. De vreo zece ani citeam mereu aceleaşi cuvinte prea rar modificate probabil numai când pleca redactorul paginii de cultură în concediu. Eh, va veni până la urmă şi vremea mea nu mă îndoiam de asta.

Dacă eu nu publicam nimic în schimb alţii publicau din belşug şi încă lucruri captivante. Încă pe prima pagină am găsit un ciclu de articole reunite sub un supratitlu incitant: „Cultura, un produs perisabil?”. Primul articol promitea să fie deosebit, aşa că m-am cufundat în lectura lui, încercând să fac abstracţie de lălăielile difuzorului şi de

discuţiile de dincolo de cortina fragilă a revistei: „Mare parte dintre oameni nu citesc nici un cotidian şi folosesc televiziunea drept unică sursă de informare. S-a stabilit în urma unor sondaje că 95% dintre liceeni privesc în fiecare zi la televizor, iar dintre aceştia, doar 8% citesc zilnic ceva, de obicei presa sportivă. În general, violenţa acoperă 90% din programe. Alternativa violenţei televizuale este sportul sau divertismentul ieftin, adesea grobian, cu glume licenţioase şi muzică uşoară, care nu e decât o formă de lascivitate ritmată. 40% dintre liceeni preţuiesc manelele. Sub pretextul «naturaleţei», al «dezinvolturii» şi al «aplombului», majoritatea prezentatorilor acestui tip de emisiuni vorbesc folosind un vocabular ce frizează sau chiar intră masiv în sfera vulgarităţii, a mahalagescului; unii escaladează constant culmile grotescului greţos şi deviant…"

După invectivele care se intersectau furioase pe deasupra scaunelor, se părea că problemele ridicate de autorul articolului nu îi preocupau absolut deloc pe cei din tramvai.

„Henţ sau ofsaid?", asta era marea dilemă a celor din faţa mea, şi întrebarea obsedantă şi zbierată interfera în mod neplăcut cu dilema care îl frământa pe autorul articolului, şi anume dacă este posibil ca, în condiţiile în care invadanta cultură audio-video a devenit omniprezentă în viaţa noastră, cultura scrisă mai poate avea vreo şansă. Nu îmi fu dat să aflu răspunsul pentru că, asemenea săbiei pe care o folosise Alexandru Macedon să taie nodul gordian, o mână aspră şi brutală trase în jos pavăza subţire a revistei, făcând loc unei sticle cu rachiu.

— Bea! spuse o voce răguşită, şi ochii negri şi tulburi care mă priveau îmi amintiră în mod neplăcut de lumea ouvrieră din Germinalul lui Zola.

Înainte de a-mi da seama ce fac, am apucat sticla şi, ţintuit cu privirea de cel din faţa mea, un zdrahon mustăcios de vreo doi metri, îmbrăcat într-o salopetă murdară, am luat un gât de băutură. M-am înecat, am tuşit apoi am scuipat, dar ochii din faţa mea mă priviră neîndurători:

— Mai bea o dată! Pe urmă să ne spui dacă în minutul 23 a fost henţ sau ofsaid.

În ciuda tăriei băuturii, am întârziat cu sticla la gură cât mai mult, forţându-mi mintea să găsesc un răspuns plauzibil: „Henţ sau ofsaid?" Probabil că ieri avusese loc vreun nenorocit de meci. Butonasem de câteva ori după-amiază telecomanda, căutând o emisiune cât de cât convenabilă. Pe unul din canale zbierase cineva ceva despre un henţ.

Tramvaiul opri în prima dintre cele şapte staţii, dar nimeni, nici măcar eu nu am observat asta. Avea să fie un drum mai lung ca de obicei, m-am gândit eu şi am mai luat o gură de rachiu, de data asta fără să mi-o ceară nimeni. Tramvaiul porni zdrăngănind, am lăsat revista jos apoi am înapoiat sticla:

— Henţ a fost, am spus eu cu toată hotărârea de care mă simţeam în stare.

În timp ce jumătate dintre ocupanţii tramvaiului izbucniră în chiote de bucurie, ceilalţi păstrară o tăcere rău prevestitoare. Printre ei şi mustăciosul din faţa lui, care mă privea încruntat, cu o privire bănuitoare. Îmi luă sticla, trase şi el un gât bun, apoi întrebă mohorât:

— Cine a făcut henţ?

De data asta memoria nu m-a mai ajutat, şi ridic doar neputincios din umeri.

Mustăciosul mai trase un gât, apoi în tăcerea grea care se lăsase întrebă:

— Ce echipe au jucat ieri?

Clipele au prins a se scurge încet pe lângă mine şi din spatele tramvaiului au început a se auzi murmure ameninţătoare. Fără să se întoarcă, mustăciosul întinse spre ei o mână mare cât o lopată, şi murmurele încetară imediat. Apoi, cu o viteză neaşteptată, mâna se îndreptă spre mine, mă prinse de reverele sacoului, mă ridică fără un efort aparent şi mă arătă celorlalţi ca pe un trofeu de mare preţ:

— Fraţiiilooor! zbieră cu un glas subţire mustăciosul.

Tremoloul de primadonă al mustăciosului m-ar fi făcut în alte condiţii să râd, dar aşa, cum eram agăţat la capătul căngii umane care mă vântura prin aer, ăsta era ultimul lucru la care mă puteam gândi. Insensibil la gândurile mele, mustăciosul îşi continuă spectacolul:

— Fraţiiilooor! Ăsta nici nu ştie ce echipe au jucat ieri!

Şi, ca să nu mai fie nici o îndoială despre cine era vorba, mă scutură bine până când ochelarii îmi ajunseră pe vârful nasului.

Cu o mişcare instinctivă mi i-am împins înapoi, în timp ce eram scuturat tot mai tare şi ridicat tot mai sus, ca să mă vadă toţi.

— Ce facem cu el, fraţiiilooor? întrebă mustăciosul, dar se vedea treaba că întrebarea era uşor retorică, deoarece, purtându-mă mai mult pe sus, acesta se apropia tot mai mult de uşa tramvaiului.

— Afară cu el!

Unanimitatea deplină a strigătului m-au lămurit că reprezentanţii clasei muncitoare nu erau la prima acţiune de acest gen. Nu m-au uimit aşadar peste măsură nici ghionturile primite şi nici şutul în fund cu care am fost ajutat să ajungă în patru labe pe peronul staţiei.

— Ia-ţi şi hârţoagele cu tine! a strigat unul din tramvai, şi pagini din „Viaţa culturală" au prins a zbura pe lângă mine, aşezându-se în cele din urmă obosite într-o băltoacă. „ Deocamdată nu. Mai încercaţi" am mai fost sfătuit încă o dată de la Poşta redacţiei înainte ca hârtia să se îmbibe cu apa noroioasă din băltoacă. Am rămas o clipă în poziţia care sunt sigur că nu mă avantaja deloc. Dar nu mă puteam opri să gândesc la zădărnicia lucrurilor: şi eu, la fel ca cei norocoşi care şi-au văzut publicate poeziile în numărul ăsta am sfârşit în aceeaşi băltoacă.

M-am ridicat de jos şi am început să mă şterg în timp ce tramvaiul se îndepărta huruind. M-am aşezat câteva minute pe o bancă să-mi revină, apoi de la chioşcul din staţie mi-am mai cumpărat un exemplar din „Viaţa Culturală". Articolele despre fragilitatea artei promiteau să fie mai interesante decât se arătau la prima vedere. Am început să citesc încă un articol, cu gândul să lase să treacă pe lângă mine vreo două tramvaie ca sa fiu sigur că nu aveam să mai întâlnesc în el muncitori. În operele literare, unitatea şi coeziunea lor erau subliniate prin frumoase figuri de stil, dar în viaţa reală mi se părea că solidaritatea lor era direcţionată complet greşit.

„Valori morale care garantează perenitatea şi perpetuarea culturii, ca decenţa, discreţia, delicateţea, gingăşia, tandreţea, solidaritatea, sunt ridiculizate prin înlocuirea cu un cult al succesului-cu-orice-preţ, al banului, al învingătorului prin orice mijloace (pumn, glonţ, viclenie), al individualismului cinic, al şmecheriei agresive. O rapidă scrutare a evoluţiei răului (adică a subculturii, a violenţei, a grosolăniei, a prostului-gust) în televiziune va evidenţia amploarea globală a fenomenului şi anihilarea actului cultural, prin transformarea lui în "marfă", valoare-preţ, şi degradarea rolului filozofico-existenţial al culturii. Ar trebui, în aceste condiţii, să fie iniţiate veritabile «cruciade culturale şi morale» pentru ca adevărata cultură să îngăduie indivizilor să supravieţuiască în societatea mecanizată a aşa numitelor soap-operas, a muncii alienante, a publicităţii stupide şi a mijloacelor de comunicare în masă îndobitocitoare. Nu este greşit să folosim

sintagma imperialism cultural, dacă ne referim la răspândirea internaţională a modelelor de emisiuni stupide. Emisiunile culturale, puţine câte mai sunt, au fost împinse cu bună ştiinţă la ore imposibile din noapte, făcând în schimb loc, la orele de maximă audienţă, falselor vedete care sunt vârâte pe gâtul oamenilor din nevoia de a aduce public, o audienţă cât mai mare, lipsită de orice scrupule şi aducătoare de profit. Rezultatul firesc al acestui fenomen este o dramatică prăbuşire a sistemului tradiţional de valori."

Prins de frumuseţea articolului, abia într-un târziu am ridicat ochii de pe el şi am văzut că la geamurile tramvaielor care treceau din sfert în sfert de oră nu se mai vedeau acum feţele întunecate ale clasei muncitoare, fiind înlocuite între timp de chipuri nevinovate de copii care mergeau la şcoală. Am împăturit cu grijă revista şi am îndrăznit iar să mă urc. Şi de data asta, deşi erau mai multe locuri libere, m-am aşezat tot pe scaunul din spatele cabinei vatamanului, şi m-am pregătit de lectură, ascultând numai cu jumătate de ureche discuţiile adolescenţilor de lângă el. Nici nu le-am înregistrat, fiind sigur ca era vorba de note, examene, referate şi lecţii recapitulate în grabă. Tramvaiul pornise deja, când în faţa şinelor apăru dintr-o dată un puşti, ridicând mâna. Se vede treaba că vatmanul îl cunoştea, deoarece puse frâna brusc, fără să-i spună o vorbă. Din spatele chioşcului de ziare, mergând alene, se apropiau câţiva tineri. Turul pantalonilor căzut undeva pe la genunchi, ţigara lipită şmechereşte în colţul gurii şi mâinile vârâte în buzunare până la coate fu tot ce am zărit prima dată la ei. Pe urmă, deşi tramvaiul aştepta, le-am văzut mersul agale, indolent, ca şi cum ar fi fost siguri că tramvaiul nu avea să plece fără ei. Abia când urcară toţi, tramvaiul o luă din loc smucindu-se greoi. După graba cu care cei mici le făcură loc, mi-am dat seama că erau cunoscuţi. Unul dintre ei păşi alene pe culoar şi, ajuns la cabina vatmanului, îi bătu în uşa metalică să-i deschidă. Îi dădu o casetă şi, peste câteva clipe, din difuzoarele tramvaiului începu să se reverse o cacofonie de sunete peste care cu greu se putea auzi vocea stridentă a unui tânăr ce părea că vrea să comunice lumii ceva. Am încercat să fac abstracţie de zgomotul din jur şi am căutat continuarea articolului: „Această invazie a prostului-gust duce la dispreţuirea culturii înalte. Oamenii nu mai citesc cărţi şi nu mai văd filme de artă. Ba mai mult, au un sentiment de desconsiderare faţă de ele. Subcultura video dă naştere sub ochii noştri la o altă generaţie. E suficient să treceţi o dată pe lângă o librărie care are în preajmă o sală de jocuri video. În librărie, câţiva cititori stingheri, în general între două vârste, răsfoiesc

cărţile, în timp ce alături, într-o sală pe sfert cât librăria, se înghesuie o mulţime de jucători. Privirea fixă, sunetele guturale şi mişcările sacadate te duc cu gândul la o posibilă involuţie a speciei umane. Sau o altfel de evoluţie, deşi, privindu-l şi ascultându-l pe unul dintre ei mai mult timp, mintea îţi fuge fără să vrei la un câine din laboratorul lui Pavlov. Un câine ceva mai evoluat, căruia în loc de mâncare i se pun în faţă – pentru a obţine un set precis de mişcări şi reacţii – lumini şi umbre colorate. Căci incultura, după cum s-a mai spus de atâtea ori, nu este numai agresivă, ci şi foarte frumos colorată.”

Am lăsat gânditor revista pe genunchi, cu gândul să-i arăt articolul şi lui Tache. Căzut pe gânduri, abia am observat că la următoarea staţie mai urcă un val de tineri. După sunetele guturale de recunoaştere cu care au fost întâmpinaţi şi după graba cu care elevii din clasele mici se refugiară grămadă în spatele tramvaiului, mi-am dat seama că drumul care mai rămăsese avea să îmi pară extrem de lung. O sticlă, de data asta cu o băutură mai fină, începu să fie trecută din mână în mână şi interpretul din difuzoare se porni să se tânguie mai aritmic ca niciodată despre mama lui pe care o adora. Sau poate că o ura, pentru că nu se auzea prea bine, şi nici engleza în care cânta nu avea un accent cunoscut.

De data asta nu aş fi putut spune că am fost dat jos şi îmbrâncit. Nimeni nu s-a atins de mine; atât numai că la un moment dat am ridicat ochii de pe revistă şi am văzut cum buzele celor din faţa mea se mişcă tăcute mimând cântecul aritmic de la difuzor. Imaginea a 20 de guri schimonosindu-se mute la mine şi părând că vor să îmi spună în tăcere acelaşi lucru a fost mai mult decât am putut suporta, şi am coborât ca în transă la prima staţie. M-am uitat posomorât la ceas: era aproape opt şi jumătate, deci până la urmă tot la nouă, ca şi până acum, va ajunge. Nici nu voiam să-mi închipui ce va zice noul director când mă va vedea la ora asta. Precis îşi va spune că este un gest de frondă şi că am făcut-o intenţionat. Cum mai aveam numai două staţii, m-am întrebat dacă nu ar fi mai bine să merg pe jos. Amintindu-mi de cei trei kilometri care mă mai despărţeau de Institut, m-am hotărât să merg totuşi cu tramvaiul. Mai ales că, de câteva zile, vedeam o tânără fragilă şi drăguţă aşezată de fiecare dată undeva pe scaunele din spate. O bănuiam a fi studentă la Conservator, fiindcă mereu o vedeam purtând cu ea o cutie de vioară. O chema Panseluţa, aşa o strigase într-o zi prietena ei şi fără îndoială că fiinţei ei delicate nici nu i putea găsi un alt nume mai potrivit. Am lăsat să treacă tramvaiul de jumătate şi m-am urcat în următorul, cel cu care mergeam de obicei. Am respirat uşurat când am

ajuns în atmosfera familiară şi cunoscută. Câteva gospodine care mergeau la piaţă, câţiva pensionari care îşi duceau nepoţii la grădiniţă şi, pe ultimul rând de scaune, în spate, citind ca de obicei, era fata. Avea cu ea cutia de vioară şi vorbea ceva cu o altă fată. Voiam de mult să schimb câteva vorbe cu ea şi acum mi se oferise un prilej bun. Eram sigur că mă va compătimi pentru incursiunea mea prin lumea „celor care nu citesc".

M-am apropiat de ea căutându-mi cuvintele, cu gândul de să-i povestesc cât mai fidel câte ceva din întâmplările acelei dimineţi, dar fata m-a privi înspăimântată când m-am aşezat lângă ea. Ba chiar se trase mai într-o parte, întorcând faţa ostentativ spre colega ei.

— Ştii ce mi s-a întâmplat? Am început să spună, dar nu am putut continua, pentru că ochii măriţi de spaimă ai fetei mi-au dat de înţeles că ea nu mă asculta.

Am încercat să o liniştesc, şi cu groază mi-am dat seama că din gât îmi ieşeau numai câteva sunete guturale, onomatopee ciudate care o înspăimântară şi mai mult.

„Incultura, spre deosebire de lipsa de cultură, nu este numai agresivă, ci şi contaminantă." Oare citisem asta în revistă, sau auzisem la televizor azi dimineaţă? Nu era sigur, oricum nu mai conta, pentru că fata de lângă mine începu să îşi strângă solfegiile, pregătindu-se să coboare. Până acum coborâse de fiecare dată în aceeaşi staţie cu mine. Ce se întâmplase oare?

Mi-am simţit dintr-o dată hainele îmbibate de mirosul celor care mă îmbrânciseră jos din tramvai, câţiva erau în salopete care nu fuseseră de multă vreme spălate; ţuica proastă pe care am băut-o – o parte parcă se vărsase chiar pe mine – îşi trimitea mirosul puternic în jur.

M-am ridicat în picioare şi am încercat să mă aranjez puţin; am îndreptat cravata şi m-am scuturat de praful şi noroiul pe care îl adunasem de pe peronul staţiei unde am fost trimis de-a berbeleacul. Apoi am scos o lamă de gumă şi am mestecat-o ostentativ de câteva ori:

— Ei, acum e bine? am întrebat-o, încercând să par voios.

Se pare că nu găsisem tonul corect, pentru că fata se ridică în picioare şi se îndreptă grăbită spre uşă. Am întins o mână să o opresc, dar nu am prins decât mapa subţire de plastic în care ea îşi ţinea foile. Chiar atunci tramvaiul opri şi fata coborî, împreună cu colega ei, fără să mai privească înapoi.

- Troglodiţi dragă, nu altceva, agronomii ăştia de la cartofi, spuse prietena ei şi mă privi ucigător.

Am vrut să cobor după ea să-i înapoiez mapa, dar tramvaiul porni brusc, făcându-mă să mă clatin. M-am aşezat pe locul fetei şi am privit dosarul subţire rămas amintire de la ea. Pe copertă, cu litere mari de tipar, scria: „FUGA ÎN DO MINOR".

Am pus în tăcere dosarul cu note lângă mine; mă simţeam mirosind a rachiu ieftin, a ulei ars luat de pe vreuna dintre salopetele celor care mă îmbrânciseră jos din tramvai, şi în minte îmi vâjâia melodia lipsită de ritm a liceenilor.

M-am întors şi am privit în urmă pe geamul din spate al tramvaiului: în staţie, silueta de gazelă fragilă şi atât de inabordabilă a fetei se pierdea, parcă pentru totdeauna, în depărtări.

Povestire din volumul « *Sapte flori erotice* » sub tipar la editura Vremea.